

Adattármustra. Múzeumok

A sorozat egyes számaiban független szakemberek értékelik a magyar nyelvű internetes könyvtári szempontból fontos tartalomszolgáltatásait megadott szempontok szerint; ez alkalommal múzeumi információforrásokat. A bírálatok a használók számára fontos kezelőfelülettel, keresőrendszerrel, tartalommal és metaadatokkal foglalkoznak. Az értékelések egyrészt segítséget nyújtanak a rendszerek minél eredményesebb használatához, másrészt felhívják a fejlesztők és karbantartók figyelmét a szolgáltatás hiányosságaira, a jövőbeli minőségi javítások érdekében.

Múzeumi Könyvtárak Katalógusa

Honlap: <http://muzeumikonnyvtarak.hu>
Fenntartó: Múzeumi Könyvtárak Konzorciuma
Értékelés dátuma: 2011. december 20.
Értékelő: Dávid Adrienne

Általános értékelés

A *Múzeumi Könyvtárak Közös Katalógusa* nyolc magyarországi múzeumi könyvtár közös portálja és az interneten elérhető, egységes katalógusa. A szolgáltatás a TÁMOP-3.2.4-09/1/KMR-2010-0024 keretében, uniós forrásból nyert támogatásból valósult meg. A projekt célja az olvasáskultúra fejlesztése, továbbá a könyvtárhasználat népszerűsítése a fiatalok körében.

A pályázaton a *Hadtörténeli Intézet és Múzeum*, a *Ludwig Múzeum*, a *Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum*, a *Magyar Mezőgazdasági Múzeum*, a *Magyar Természettudományi Múzeum*, a *Néprajzi Múzeum*, a *Petőfi Irodalmi Múzeum* és a *Szépművészeti Múzeum* közösen vettek részt. A kivitelezés a *Monguz Kft.* munkája. A munkát összefogó *Múzeumi Könyvtárak Konzorciuma (MUKK)*, – amely szervezet a múzeumi könyvtárak szakmai együttműködésének dinamizálása céljából jött létre – „feje” a *Petőfi Irodalmi Múzeum*. A szolgáltatás nyitott, folyamatosan várja további múzeumi könyvtárak csatlakozását.

Az oldal tesztelése során tapasztalt hiányosságok:

- A legnagyobb probléma az *információhiány*. A felületnek például *nincs súgója*. Ez a funkció tel-

jes mértékben hiányzik, pedig fontos lenne, hogy a felhasználó legalább minimális információkhoz juthasson, különösen a közös kereső használatára vonatkozóan, esetleg néhány mintakereséssel megspékelve. Sehol sem találunk ismertetőt a regisztráció után elérhető funkciókról; arról, hogy egyáltalán miért is van szükség a regisztrációra. Nincs egyértelműen feltüntetve a fenntartó szervezet – ami maga a konzorcium – , illetve annak elérhetősége sem.

- *A böngésző funkció hiánya.* Az adatbázisban kizárólag keresni lehet, holott a böngészés jól jönne azokban az esetekben, amikor a felhasználó nem tudja konkrétan, hogy mit keres.
- *A portál felületének működésével, főként a kereséssel kapcsolatos hiányosságok.* A keresőfunkció első ránézésre nem tűnik megbízhatónak, mert csak a legelső keresés jár biztos eredménnyel. Ennek oka, hogy a találati lista fölött látható „Új keresés”-re kattintva rögtön magára a keresőfelületre jutunk. Bármit is írunk be, nem kapunk találatot, ugyanis a legelső lépés, a preferált gyűjtemény(ek) kiválasztása ebben az esetben elmarad, de arra, hogy ez okozza a problémát, nehezen jön rá az egyszerű felhasználó. Javítani kellene ezt úgy, hogy új keresés indítása esetén automatikusan a megfelelő adatbázis kiválasztásának felületére, vagyis a keresés folyamatának legelső lépcsőfokára jusson el a látogató. Már csak azért is fontos lenne orvosolni ezt a problémát, mert ettől függ a kereső használhatóságának megítélése, ami valójában – ettől az apróságtól eltekintve – nagyszerűen, kifogástalanul működik. A nyelvváltás sem problémamentes (lásd később).
- *Közösségi, webkettes funkciók hiánya.* Nincs vendégkönyv, a felhasználónak nincs visszajelzési lehetősége. Hiányzik a közösségi oldalakon való megosztás lehetősége, ami pedig ma már

alapvető igényként jelentkeznek a felhasználók részéről.

Összefoglalva: A Múzeumi Könyvtárak Közös Katalógusa hiánypótló szolgáltatás, amely lehetővé teszi ennek a speciális könyvtári területnek, az elsősorban a vizualitásra épülő múzeumokhoz kötődő szakirodalmi forráskincsnek, a könyveknek, periodikumoknak, kéziratoknak és más egyéb könyvtári anyagoknak az elektronikus lekérdezését egy közös felületen. Az a felismerés hozta létre, hogy a passzív kommunikációra épülő múzeumi könyvtár ideje lejárt, nyitni kell az új, korszerű eszközök irányába. Az ígéretes vállalkozás jelenlegi állapotán, illetve a *Projekt bemutatása* menüpontban olvasható információk alapján világosan látszik, hogy még vannak kiegészítendő, finomításra váró funkciók és feladatok, amelyeknek elvégzése minden bizonnyal meg fog történni a jövőben.

Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

- A szolgáltatás felülete tetszetős (1. ábra). A szürkés alaptónusú oldalon a részt vevő intézmények váltakozó képei dominálnak. Szép, stílusos és kifejező, jól eltalált lett a *logó*. Viszonylag rövid és áttekinthető a *menü*, amely az oldal alján megismétlődik. Itt megtaláljuk az összes résztvevő, valamint a támogató intézmények és a kivitelező logóit is. Preferált böngésző nincs megadva, azonban míg Mozilla Firefox és Google Chrome böngészőkben a megjelenítés problémamentes, a régebbi Internet Explorer 6.0-t használva az oldal szétesik, középen üres szürke sáv látszik, az intézményi képek egy része nem látható.
- A portál felületén a *nyelvváltás* lehetősége adott. A magyar mellett angol és német nyelvű, valamint – igazán üdvözlendő módon – a *gyengén látók számára akadálymentesített felületre* is válhatunk. Idegen nyelvek esetében kizárólag a menürendszer van lefordítva, a tartalom magyar nyelvű. Picit sötétebbre festi a képet, hogy a felületváltás sajnos nem problémamentes. A rendszer mintha „megjegyezné” az egyszer már megkattintott felületeket, és az újabb oldalakra való átlépéskor teljesen váratlanul és önkényesen vált át ezekre, jeleníti meg a tartalmat a korábban beállított nyelveken. Ide tartozik még, hogy regisztrációkor a használati feltételeket a rendszer kizárólag angolul jeleníti meg: ez már tartalmi rész, ám mégis angol nyelvű az a szöveg, amit azután – itt viszont magyar nyelven kiírva – el kell(ene) fogadnunk, illetve elutasítá-

nunk. Ezt mindenképpen javítani kellene. A *Hírek* és az *Ajánló* oldalain pedig az egyes almenüpon- tok mellett angol nyelven szerepel a kiírás, mi- szerint az adott link új oldalon nyílik meg („Opens New Window”). Véleményem szerint ez az információ fölösleges, nem is kellene feltüntetni.

- Egy komplett menüpont, a *Projekt bemutatása* részletesen foglalkozik a pályázat ismertetésével, a jövőképtől kezdve a célkitűzéseken, a technikai információkon és a célcsoporton át egészen a fejlesztések részletes szakmai tartalmáig. Ebből kiderül, mi minden várható még a mostani állapothoz képest a jövőben. Kiemelném, a fentiekben már hangsúlyozott *Súgó* hiányának ellenpontosításaként, hogy a célkitűzések között szerepel *igényszint szerinti felhasználói keresési profil* (egyszerű, összetett és tudományos keresés) kialakítása, közérthetően kidolgozott segítséggel (*help*) támogatva (iskoláskorúak esetében a múzeumpedagógusokkal együttműködve, oktatással), amely nagyszerű, kivételes és kiemelten hasznos szolgáltatása lesz majd a portálnak. A *Tagintézmények* menüpont részletes információkkal szolgál a projektben részt vevő könyvtárakról. Egy gazdag ismertetőn túl az intézmények elérhetőségét, és – Google térképen megjelölve – az elhelyezkedését is megtaláljuk.
- Van mód *regisztrációra*, ám arról sehonnan sem tudunk informálódni, hogy miért van erre szükség, illetve milyen plusz szolgáltatásokat nyújt ez a funkció? Regisztrálás után a visszaigazoló e-mail – az oldalon leírtakkal ellentétben – nem érkezett meg. Regisztrált belépéskor meglepetten tapasztaltam, hogy egy komplett feladatkezelő modul kapcsolódik a portálhoz, amelynek funkcióiról szintén nincs semmi információ. Csak a *Projekt bemutatása* menüpontban olvasottak engednek arra következtetni, hogy erre a fentebb már említett „*igényszint szerinti felhasználói keresési profil*” kialakításához van – többek között – szükség, de úgy tűnik, közvetlen kapcsolat felvételére, üzenetküldésre is mód nyílik majd más felhasználókkal.

Keresőfunkciók, találatok

- A *Közös kereső* menüpont alatt találjuk meg a WebOPAC keresőfelületét, gyorskereső mező nincs az oldalon. A keresőfelületre jutva első lépés annak kiválasztása, hogy melyik intézmény katalógusában kívánunk keresni. Többet is ki lehet jelölni, akár az összeset is kiválaszthatjuk. *Egyszerű*, illetve *összetett keresésre* egyaránt módunk nyílik – annak függvényében, hogy hány keresőmezőt veszünk igénybe, mert bár az oldal-

KEZDŐLAP
PROJEKT BEMUTATÁSA
TAGINTÉZMÉNYEK
KÖZÖS KERESŐ
HÍREK
AJÁNLÓ
E-TANULÁS

Üdvözljük a Portálon!

Múzeumi Könyvtárak Közös Katalógusa
 A TÁMOP-3.2.4-09/1/KMR-2010-0024 keretében 72 millió forint támogatást nyert uniós forrásból a főváros nyolc múzeumának könyvtára az eddig csak főként a kutatók számára ismert múzeumi könyvtárak anyagának interneten történő kereshetővé tételére. A projekt célja a könyvtárhasználat fiatalok körében történő oktatása, az olvasáskultúra fejlesztésére.
 Közösen pályázott a könyvtárak fejlesztésére a Petőfi Irodalmi, a Szépművészeti, a Néprajzi, a Természettudományi, a Mezőgazdasági, a Hadtörténelmi, a Ludwig és a Kereskedelmi és Vendéglátó Ipari Múzeum. Az eddig főként csak a kutatók számára elérhető, papíron, azaz katalóguscédulákon található könyvészeti adatok digitalizálását és elektronikus szolgáltatását tette lehetővé a pályázat. Az összefogással olyan közös portált, internetes felület jött létre, amelyen mind a nyolc könyvtár digitalizált katalógusa kereshetővé válik 24 órában, bárki számára, ingyenesen.
 A szolgáltatás nyitott a csatlakozni kívánó múzeumi könyvtárak számára.

Részvevő intézmények

Hadtörténelmi Intézet és Múzeum

Ludwig Múzeum - Kortárs Művészeti Múzeum

Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum

Magyar Mezőgazdasági Múzeum

Magyar Természettudományi Múzeum

Néprajzi Múzeum

Petőfi Irodalmi Múzeum

Szépművészeti Múzeum

Bejelentkezés

Képernyőnév

Jelszó

Emlékezzem rám

Meghívó

Múzeumi könyvtárak a digitális korban

A Múzeumi Könyvtárak Konzorciuma 2011. 10. 25-én 10.00-kor tartja a „Múzeumi könyvtárak a digitális korban. A könyvtárhasználói igényeinek hatékonyabb kielégítését célzó szolgáltatás fejlesztések.” című, TÁMOP-3.2.4-09/1/KMR-2010-0024 jelű pályázat zárórendezvényét a Petőfi Irodalmi Múzeumban (Bp. 1053, Károlyi Mihály u. 16.). A rendezvényre minden érdeklődőt várunk.

A rendezvényen bemutatásra kerül nyolc múzeumi könyvtár együttműködésével létrehozott portál és közös katalógus.

1. ábra A szolgáltatás nyitólapja

118

ra lépve alapértelmezetten három mező található, ezek száma tetszés szerint változtatható, bővíthető, illetve szűkíthető – akár egyetlen mezőt is használhatunk. Az OPAC-oknál megszokott *parancsnyelvi keresés* és – mint előbb már említettem – a *böngészés* funkció hiányzik. A választható mezőtípusok: *tárgyszó, cím, szerző, megjelenés éve, helye, kiadó neve, nyelv, dokumentumtípus, információhordozó, lelőhely, gyűjtemény, forrásdokumentum, sorozat címe, ISBN/ISSN*. A mezők közötti kapcsolat kifejezésére alkalmazhatjuk a Boole-operátorokat, legördülő menüből választva ki a megfelelőt. Csonkolást lehet alkalmazni, a keresőkifejezés elején és végén egyaránt. A kis- és nagybetűk között nem tesz különbséget a rendszer, az ékezet nélkül beírt kifejezéseket is többnyire megtalálja, egyedül az „ő” és „ű” betűkkel akad problémája: míg a *szépirodalom* és *szepirodalom* vagy az *ókor* és az *okor* tárgyszavak keresésekor ugyanannyi találatot kapunk az ékezetes és az ékezet nélkül begépett verziók esetében egyaránt, addig a *népművészet* 1971 tételes listája mellett a *nepművészet*-re nem kapunk találatot, ugyanez a helyzet az *úrkutatás* esetében is: ennek 12 találatával szemben az *urkutatás*-ra keresve nem kapunk eredményt. Előző keresőkérdéseinket a rendszer megőrzi – mindaddig, míg az oldalon tartózkodunk.

- A találati lista megjelenítésébe nincs beleszólásunk: egy oldalon 11 tételt jelenít meg a program, ennek befolyásolására, illetve magas rekordszám esetén a találati halmaz további szűkítésére nincs módunk, pedig ez talán hasznos lenne. Szűkítésre a keresés előtt nyílik alkalmunk, a preferált gyűjtemény kiválasztásával. Ehhez persze tudni kell, hogy pontosan hol szeretnénk keresni – ha nem tudjuk, gondban lehetünk, ezért is lenne (többek közt) szükség a böngészés lehetőségére. A számozott találati oldalakra való ugrásra, illetve azokban előre-hátra, illetve elejére-végére való lépegetésre természetesen van mód. A találatok tulajdonképpen a borítót és a rekordok ún. rövid leírását (részletesebben lásd később) tartalmazzák (2. ábra).

Tartalom, minőség

- A múzeumi könyvtár egy múzeumi gyűjteményhez kötött ismeretterület könyvtári dokumentumait gyűjti és közvetíti, miközben maga a múzeum többnyire elsősorban a vizualitást preferálja. Egyesíti magában a szakirodalmi művek, illetve azok tárgyasult hordozói: a könyvek, periodikumok, kéziratok, és a múzeum gyűjtőköréhez kötődő más muzeális dokumentumok gyűjtését,

szolgáltatását. A közös katalógus lehetővé teszi, hogy ezt a speciális ismeretanyagot, a különböző szakterületek múzeumi szakirodalmát egy helyen, egyetlen közös felületen érhesük el és kereshessük.

- Lássuk részletesebben, milyen gazdag ismeret-területet ölel fel a közös kereső segítségével elérhető gyűjteménycsoport: Az országos feladatkörű tudományos szakkönyvtári feladatokat ellátó *HM HIM Hadtörténeti Könyvtár* teljességre törekedve gyűjti a Magyarországon megjelent katonai szakirodalmat. A pályázat keretén belül készült el a könyvtár cédulakatalógusának retrokonverziója. A klasszikus cédulakatalógus digitalizálásával 2011 végére több mint 38 000 rekordra bővül a Hadtörténeti Könyvtár online kereshető állományának mennyisége. Az intézmény saját honlapja szerint azonban jelenleg az online katalógus (Huntéka) csak az 1996-tól beszerzett dokumentumokat tartalmazza. A korábbiak egyelőre továbbra is a cédulakatalógusban érhetők el. A *Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum Könyvtára* fő gyűjtőköre az 1945 utáni magyar és egyetemes művészet, különös tekintettel a kelet-közép-európai régió képzőművészetére. A könyvtár saját weboldala szerint online katalógusa folyamatosan gyarapszik. Nem találtam információt arról, hogy a teljes állomány elérhető-e már az OPAC-ban. A *Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum Könyvtárának* – a múzeum gyűjtőkörének megfelelően – feladata a kereskedelmi és vendéglátóipari szakirodalom gyűjtése. A szakkönyvtári feladatokat ellátó gyűjtemény a két fő terület mellett egy harmadik témakör: a *biztosítás* forrásait is gyűjti. A *Magyar Mezőgazdasági Múzeum agrártörténeti szakkönyvtára* gyűjtőköre a következő tudományterületekre terjed ki: agrártörténet, agrártudomány, erdészeti, vadászat, halászat, élelmiszeripar, természettudományok, történettudomány, néprajz, közgazdaságtan, régészet, szociológia, statisztika, agrár-közigazgatás, szakoktatás. A *Magyar Természettudományi Múzeum Könyvtára* múzeumi szakkönyvtár, közel 300 000 dokumentumával az egyik legnagyobb természetrajzi közép-európai könyvgyűjtemény. Gyűjtőköre: általános biológia, állatrendszertan, növényrendszertan, őslénytan, ásványtan, embertan, állat- és növényföldrajz, muzeológia. A *Néprajzi Múzeum Könyvtára* elsősorban a magyar és az egyetemes néprajztudomány, a kulturális antropológia, az etnológia, valamint a határterületek: történettudomány, régészet, szociológia, honismeret, irodalomtudomány szakirodalmát gyűjti, továbbá építi a *Magyar Néprajzi Bibliográfiát*. A *Petőfi*

MÚZEUMI KÖNYVTÁRAK KATALÓGUSA
COMMON CATALOG OF MUSEUM LIBRARIES

Keresési feltételek: Szerző: Ady Endre
[database_kge; database_kgy; database_kka; database_kry; database_kko; database_krj; database_kte; database_ska; database_kku; szemmuveszeti; lmu; neprajzi; tm; mezogazdasagi; vendeglato; hadtori; database]

Találatok száma: 1998

Új keresés

<< < 1 2 3 4 5 6 7 8 9 > >>

Könyv
Borító

Szépművészeti Múzeum

Cím: Kajári Gyula kiállítása / kiállítást rend. Pogány Ö. Gábor ; Katalógust összeáll. Bükkhely Gáborné; szöveg Kajári Gyula; idézet Ady Endre

[Részletek →](#)

Könyv
Borító

Petőfi Irodalmi Múzeum

Gyártó/Nyomda: Világosság ny.
Kiadás helye: (Budapest)
Megjelenés éve: [1911].
Szerző: Ady Endre (1877-1919) (diósadi)
Cím: A' özvegy Karnyóné s két szeleburdiak : vígjáték / Csokonai Vitéz Mihály ; Vitéz Mihály ébresztése : Ady Endre verse
Kiadó neve: Nyugat

[Részletek →](#)

Könyv
Borító

Petőfi Irodalmi Múzeum

Gyártó/Nyomda: Világosság ny.
Kiadás helye: [Budapest]
Megjelenés éve: [1911].
Szerző: Csokonai Vitéz Mihály (1773-1805)
Cím: A' özvegy Karnyóné s két szeleburdiak : vígjáték 3 felvonásban / Csokonai Vitéz Mihály ; Vitéz Mihály ébresztése : Ady Endre verse
Kiadó neve: Nyugat

[Részletek →](#)

Könyv
Borító

Petőfi Irodalmi Múzeum

Gyártó/Nyomda: Világosság ny.
Kiadás helye: [Budapest]
Megjelenés éve: [1911].
Szerző: Ady Endre (1877-1919) (diósadi)
Cím: A' özvegy Karnyóné s két szeleburdiak : vígjáték 3 felvonásban / Csokonai Vitéz Mihály ; Vitéz Mihály ébresztése : [vers] / Ady Endre
Kiadó neve: Nyugat

[Részletek →](#)

Könyv
Borító

Petőfi Irodalmi Múzeum

Gyártó/Nyomda: Világosság ny.
Kiadás helye: Budapest
Megjelenés éve: [191?].
Szerző: Ady Endre (1877-1919) (diósadi)
Cím: A' özvegy Karnyóné s két szeleburdiak : vígjáték három felvonásban / Csokonai Vitéz Mihály ; Vitéz Mihály ébresztése / Ady Endre verse
Kiadó neve: Nyugat

[Részletek →](#)

2. ábra Találati lista

Irodalmi Múzeum Könyvtára főként a magyar szépirodalom, valamint az irodalomtörténet és az irodalomtudomány tárgyköréből gyűjti állományát, mégpedig teljességre törekedve. A gyűjtés kiterjed a határon túli magyar irodalomra is, ide értve az emigrációban született munkákat. A Szépművészeti Múzeum Könyvtára a magyar és az egyetemes művészettörténet szakirodalmát gyűjti az ókortól napjainkig, külön előtérbe helyezve a festészet, a szobrászat és a grafika történetét. Az online katalógusban a könyvtár teljes állománya megtalálható.

- Sajnos sehol nem találtam információt az adatbázis méreteire vonatkozóan, hogy pontosan hány tétel található meg a közös katalógusban, továbbá statisztikákhoz sem fér hozzá az egyszerű felhasználó, holott a részt vevő intézmények mindegyike által használt Huntéka integrált könyvtári rendszerben megtalálható és nyilvános a rögzített rekordok száma, valamint a látogatók és a keresések száma is; jó lenne ezeket a funkciókat a közös keresőbe is integrálni. A borítóképek többnyire hiányoznak. A rekordok információtartalma szakmai szempontból kifogástalan. Olykor előfordulnak furcsaságok – talán a megfeleltetés pontatlanságai miatt, de lehet akár tudatos is –, például a rekordok többségénél, a rövid

leírásnál a címezőben a katalóguscédulán szereplő bibliográfiai leírás teljes cím- és szerzőségi közlése szerepel (3. ábra), sőt előfordul olyan eset is, ahol csak a szerzőségi közlés (a szabványos leírási központozással együtt) került bele a címezőbe, teljes megjelenítés esetén viszont már a megfelelő mezőkben vannak az adatok. Másutt a Gyártó/Nyomda adatmezőben a teljes kiadási adatcsoport feltüntetésre került.

- A portál Hírek, Ajánló és E-tanulás (ez utóbbi névválasztását nem értem, hiszen „hagyományos”, nem pedig elektronikus formátumban elérhető múzeumpedagógiai programokat kínál) menüpontjainál feltűnik, hogy ezeken a felületeken egyelőre főként a Petőfi Irodalmi Múzeumhoz köthető tartalmak szerepelnek. Feltehetően ez a helyzet a jövőben változni fog, ami már csak azért is fontos lenne, mert ezek a funkciók sokat tehetnének azért, hogy ne csak a közös könyvtári keresőfelület miatt járjanak ide a felhasználók, hanem mert a részt vevő múzeumokkal kapcsolatos hírekről, az igénybe vehető programokról és egyéb aktualitásokról egy helyen lehet informálódni. A közösségi funkciók kiterjesztésével pedig elérhető lenne, hogy a portál a múzeumi kultúrát kedvelő közönség kedvelt gyülekezőhelyévé válhasson.

Ludwig Múzeum - Kortárs Művészeti Múzeum

Könyv
Borító

Rekord leírása:

▼ Rövid leírás

Gyártó/Nyomda: Budapest : Kossuth Nyomda : 1997

Kiadás helye: Budapest

Megjelenés éve: cop. 1997

Szerző: Bárdy Margit (1929-)

Cím: Bárdy Margit / [írták] Konok Tamás [et al.] ; (bev.) Beke László ; (kat. terv) Bárdy Margit ; [fotó ... Ruska Judit et al.] ; (ford.) Georg Harmat, David Glyn Pinder, Ágnes Relle

Kiadó neve: Petőfi Irodalmi Múzeum

▶ Teljes leírás

▶ MARC leírás

Példányadatok:

#	Kölcsönzés lejárt:	Besorolás:	Lelőhely:	Státusz:	Példányazonosító:	Raktári jelzet:
1.	--	nem kölcsönözhető	Ludwig Múzeum	hozzáférhető	02417 10436 1	ME BÁR

3. ábra Rövid leírás
(A teljes cím és szerzőségi közlés a címezőben szerepel)

Metaadatok, bibliográfiai információk

- A portál nemzetközi könyvtári szabványokon (HUNMARC, Z39.50, OAI-PMH) alapuló, a szabványos adatcserét lehetővé tevő WebOPAC. Ezek a tulajdonságai alkalmassá teszik, hogy csatlakozhasson más, akár nemzetközi információs/könyvtári rendszerekhez. Hamarosan a MOKKA is szolgáltatni fogja a bevitt rekordokat.
- A rekordok megjelenítésének háromféle módja van. A rövid leírás a kiadás helyét, a megjelenés évét, szerzőt, címet, a kiadó nevét tünteti fel, továbbá van egy részletek adatmező is. A teljes leírás a következő adatokat tartalmaz(hat)ja: megjelenés éve, fizikai leírás, formai tárgyszó, szerző, tárgyszó, cím, személynév – tárgyi melléklettel, kiadás helye, ETO jelzet, forrásdokumentum, megjegyzések, szerzőségi közlés, párhuzamos cím, raktári szakjelzet, további név, nyelv, kiadó neve, információhordozó, ISBN/ár, testületi szer-

ző, egyéb besorolási cím (4. ábra). Az adatok mennyisége elégséges, nem értem azonban azok sorrendjét (ez a sorrend sem állandó egyébként), például: miért nincs a cím és a szerző legelől, miért nincsenek egy csoportban a megjelenési adatok stb. Valószínűnek tartom, hogy még a teljes leírás sem jeleníti meg egy adott tétel összes rögzített tárgyszavát, mert például az *úrkutatás* – tárgyszó címkével ellátott – keresőszó megjelenített találatainak csak egy részében találtam meg a keresőkifejezésem a rekordok tárgyszó mezőiben. A megjelenítések módjának sora a MARC-leírással egészül ki. Bármelyik megjelenítési módot választjuk is, mindegyiknél vannak példány-, illetve lelőhely-információk is, melyek a következők: *lelőhely*, *státusz* (hozzáférhető-e?), *gyűjtemény*, *példányazonosító*, *raktári jelzet*.

Könyv
Borító

Néprajzi Múzeum

Rekord leírása:

▶ Rövid leírás

▼ Teljes leírás

Fizikai leírás: 80 p. : ill. ; 20 cm

Megjelenés éve: 1965

Kiadás: 3., átdolg. kiad.

Formai tárgyszó: kiállítás vezető

Szerző: Szilágyi János György

Tárgyszó: ókor

Cím: Görög-római kiállítás a Szépművészeti Múzeumban

Kiadás helye: Budapest

Megjegyzések: Fekete-fehér fotókkal.

Szerzőségi közlés: Szilágyi János György, Castiglione László

Raktári szakjel: A 80.353

További név: Castiglione László

Nyelv: *Magyar

Kiadó neve: Szépművészeti Múzeum

ISBN/ár: : 300,- Ft

Információhordozó: nyomtatott anyag

▶ MARC leírás

Példányadatok:

#	Kölcsönzés lejárt:	Besorolás:	Lelőhely:	Státusz:	Példányazonosító:	Raktári jelzet:
1.	--	nem kölcsönözhető	NM	hozzáférhető	80.353 84051 1	A 80.353

4. ábra Rekord teljes leírásának megjelenítése

- Mint arról már többször is szó esett, az összes részt vevő intézmény Huntéka integrált könyvtári rendszert használ, amelyben megtalálható a *Saját OPAC* funkció. Ennek segítségével – egyéni azonosító (vonalkód) használatával – az olvasó a saját, privát felületére léphet be. Itt megtalálja (és módosíthatja) személyes és kölcsönzési adatait, meghosszabbíthatja a kölcsönzést, esetleg előjegyeztethet dokumentumokat, sőt, üzenetet is küldhet a könyvtárosnak. Hasznosnak találnám, ha ezt a funkció a közös katalógusnál is használható volna, vagy esetleg egy lépésben elérhető lenne az adott intézményi OPAC a közös felületről.

Szépművészeti Múzeum – Antik Gyűjtemény

Honlap: http://www2.szepmuveszeti.hu/antik_gyujtemeny/
E-mail: hyperion@szepmuveszeti.hu
Fenntartó: Szépművészeti Múzeum
Értékelés dátuma: 2012. január 1.
Értékelő: Kőrös Kata

Általános értékelés

A Szépművészeti Múzeum Antik Gyűjteménye Magyarországon egyedülálló kollektív. Az ókori kultúra tárgyi világa hazánkban egyedül itt hozzáférhető. Állományában márványszobrok, terrakotta-, agyag-, bronz-, üveg- és textiltárgyak tanulmányozhatók a klasszikus ókor egész időszakából (Kr.e. 3. évezred – Kr.u. 6. sz.), melyek segítségével átfogó képet kaphat a látogató az ókori művészetek és kultúra főbb irányairól. A több mint 5500 eredeti műtárgyból az Antik Gyűjtemény állandó kiállítása öt teremben közel ezret mutat meg a múzeum látogatóinak.

A múzeum minden gyűjteménye önálló, azonos struktúrájú, jól áttekinthető aloddallal rendelkezik a www.szepmuveszeti.hu portálon, emellett az Antik Gyűjteménynek létezik saját honlapja is. Ez a weboldal számos szolgáltatást kínál, amelyek a távoli használók számára tudományos értékű forrássá teszik a gyűjteményt. Az elektronikus szolgáltatások jól kiegészítik a múzeumban zajló ismeretterjesztő, oktató és kutatói tevékenységet. A honlap kilenc rovatot, menüpontot fog össze (5. ábra). Bizonyos szolgáltatások csak belépési jelszóval hozzáférhetők, mint a *Periézésis*, a gyűjtemény

digitális adattára, és a *Kalypsó*, amely a *Vám- és Pénzügyőrség* által lefoglalt régészeti műtárgyak adataiból épített adatbázis. A *Mnémosyné* menüpont alatt a gyűjteményről és az egyes projektekről szóló sajtóhíreket olvashatjuk, az *Éos* pedig a gyűjtemény közönségszolgálati programja. Ennek aloldalán a rendezvényekkel, versenyekkel, játékokkal, szakköri foglalkozásokkal, tanfolyamokkal kapcsolatos információkat találjuk. Az *évszak műtárgya* rovatban évente négyszer kiemelt szerepet kapnak bizonyos kiválasztott tárgyak, amelyekhez rövid ismertetőt és képeket mellékelnek. A rovat 2003 óta létezik, archívumában az eddig bemutatott műtárgyak is megtekinthetők.

5. ábra Az Antik Gyűjtemény honlapja

Három menüpont kiemelkedik a honlapon kínált lehetőségek közül: ezek a *Próteus*, az *Antiquitas Hungarica* és a *Hyperion* néven futó szolgáltatások.

A *Próteus* az ókortudományi online források gyűjtőhelye. Tematikus csoportokban tekinthetjük meg az internetről összegyűjtött információkat galériákról, kiállításokról, ókori szerzőkről, műfajokról, kutatási helyekről, katalógusokról, bibliográfiákról, eseményekről.

Az *Antiquitas Hungarica* forrásokat dolgoz fel a magyarországi műgyűjtés történetéhez a 19–20. századból. Az itt szereplő tárgyak különböző gyűjteményekben történő előfordulását követhetjük nyomon az adatbázis segítségével, lehetővé téve a tárgyak antikvitás utáni történetének rekonstrukcióját.

A *Hyperion*t az Antik Gyűjtemény virtuális kiállításnak nevezi. A fogalom hallatán egy lezárt, jól körülhatárolt tartalomra számíthatunk, azonban a

Hyperión ennél több – virtuális kiállítás és egyben egy magyar nyelvű ókortudományi lexikon. Egy nyitott, folyamatosan bővíthető adatbázis, melynek alapját az Antik Gyűjtemény műtárgyai képezik. Ezek köré épülnek a hozzájuk tartozó, különböző tudományterületekhez sorolható információk. A Hyperión célja egy olyan ismeretterjesztő–tudományos program megvalósítása, amely lehetővé teszi a különböző tudományos kapcsolódási pontok feltárását, így átfogó képet adhat az ókori kultúráról. Irodalom, filozófia, régészet egyaránt jelen van a tárgyakhoz kapcsolódó magyarázatokban. Az elhatárolható tudományterületek adatainak együttes vizsgálata a korszakok iránt érdeklődők számára hasznos forrást jelent. Egyedülálló tájékoztatói lehetőség egy részterületekre tagolt tudományos információhalmaz áttekintő tanulmányozására.

Az Antik Gyűjtemény adatbázisainak, webes tartalom megjelenítő eszközeinek fejlesztője a *Napfolt Kft.* Egy-egy látványos grafikai megoldás különösen felkeltheti a látogatók érdeklődését, az adatbázisok segítségével strukturált tartalom pedig kereshetővé teszi a forrásként használható tárgyleírásokat. A gyűjtemény honlapját alaposan szemügyre véve néhány terület továbbfejlesztése javasolható:

- Az egyes szolgáltatásokról szóló tájékoztatás hiányos. A Kalypsóról csak rákattintva derül ki, hogy belépési jelszó nélkül nem használható. A keresőürlapokhoz nem készültek súgók, csak a Hyperión egyszerű keresőjénél találunk egy rövid tájékoztatást, így működésükről gyakran csak találgathat a látogató. Bizonyos oldalakon, mint az *Impresszum/Források* pontja alatt, megjelenik ugyan egy olyan oldalsó menüsor (kevésbé érthető módon a Hyperión keresője érhető el belőle), amely még tartalmaz egy *Súgó* ikont, azonban e mögött nincs semmiféle tartalom.
- A navigációs lehetőségek optimalizálása felhasználóbarátabbá tenné a felületet. Az oldalhoz tartozó szolgáltatások között nehéz tájékozódni. Az aloldalokról sokszor nem lehet a főoldalra visszajutni, csak az állandó alsó menüsorból. Az oldalsó menüként értelmezhető feliratok néhol csak kis képecskék, amelyeken nincs ugrópont, továbbá az adatbázisok összetett keresőfelületeiről nem érhető el az adatbázisok leírásai, illetve a főoldal. A sokszor szépen kidolgozott grafikus felületek nincsenek összhangban egymással. A sokféle szolgáltatást sokféle megjelenítés különíti el, de az egyes lehetőségeken belül is eltérnek a felületek, például az összetett és az egyszerű kereső grafikai megoldásai a Hyperiónnál. A *Tartalomjegyzék* az alsó menüsorból hozzásegít-

hetne a tájékozódáshoz, a Próteus alkategóriái helyett azonban itt 11 olyan tétel van, ahol nincsenek kiírva a menüpontok nevei, csak a kezdőbetűik.

- A honlap és az adatbázisok kétnyelvű verzióinak kialakítása még várat magára. Az oldalak alján található állandó menüsorban ugyan szerepel egy *Navigatio* menüpont, azonban itt számos problémával szembesülünk. A menüpontok nevei le vannak fordítva angolra, és kis zászlók jelzik, hogy melyik tartalom milyen nyelven érhető el. A gyűjteményről szóló tájékoztatók idegen nyelvű változata franciául, egy a történetéről írt cikk pedig német nyelven olvasható. Az *évszak műtárgya* rovat tartalma teljes egészében elérhető angolul, de csak ebből a tartalomjegyzékből, és sajnos az állandó fejléc ekkor is magyarul jelenik meg. Az *Antiquitas Hungarica* adatbázisnak pedig kizárólag angol nyelvű a felülete, a keresője és a leíró mezői, a kommentárok viszont felváltva német, olasz, francia vagy angol nyelven olvashatók. Az angol tartalomjegyzékben a Hyperión alatt találunk egy a *Pegasos* nevű adatbázisra mutató linket. Bemutatója szerint ez a Hyperión angol nyelvű megfelelője, ami azonban sokban eltér a magyar verziótól. A tájékoztató szöveg alatt 2008-as dátum látható. A fejlesztésről más információ nem áll a rendelkezésünkre, csak a latin kifejezés a neve mellett, amely szerint az oldal még csak születése pillanatában van. Ennek az adatbázisnak a fejlesztése bekapcsolná a gyűjteményt a nemzetközi tudományosságba. A többi tartalom az oldalakon egy nyelvű: magyar.

E három terület mellett van még egy fejlesztési irány, amely a felhasználói kört tágíthatná. Egyes szolgáltatásoknál már megjelenik a közösségi szemlélet, ennek részletes kidolgozása azonban még hátra van. Az adatbázisokon belül: a személyre szabható keresések, listák, eltárolható kommentek, kedvenc tárgyak, nyomtatási opciók kialakítása, részletek kinagyításának lehetősége a képeken funkciók népszerűbbé tehetnék az Antik Gyűjteményt.

Az egyedülálló tartalom közvetítése, online hozzáférhetővé tétele dicséretes vállalkozás és egyben nagy felelősség. A Hyperión szép, de még csiszolható keretrendszer egy összetett tudományos és ismeretterjesztő, némi továbbfejlesztés után akár közösségi céloknak megfelelő ókortudományi információbázis kiépítéséhez. Az itt elérhető tartalom nagyon gazdag, azonban a rossz strukturáltság, a bonyolult navigáció és a tájékoztató szövegek hiá-

nyosságai miatt a látogató könnyen elveszítheti érdeklődését.

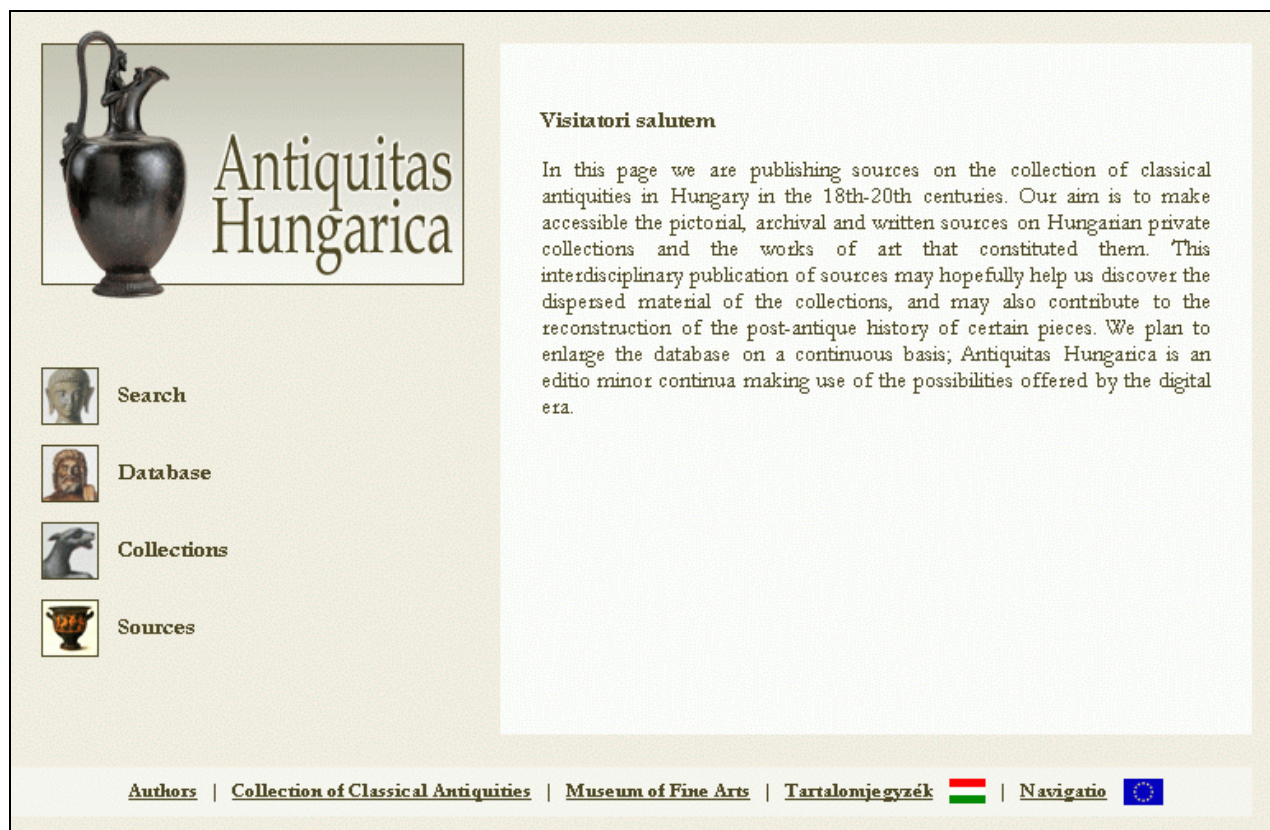
Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

- Az Antik Gyűjtemény saját honlapján külön menüpont foglalkozik magával a Gyűjteménnyel (sic!). Rövid összefoglalókban megismerkedhetünk történetének legfontosabb állomásaival, az állományával, és végignézhetjük támogatóit 2000 és 2008 között. Egyes kifejezések mögött további ugrópontokat találunk a tájékoztatókban, azonban az újabb oldalakon a tartalom megjelenítése néhol hibás. Az állandó kiállításához, a fémrestaurátor műhelyhez, vagy a könyvtárhoz tartozó képek sem Internet Explorer, sem Firefox, sem Google Chrome böngészővel nem jeleníthetők meg.
- A *Gyűjtemény*, a *Mnémosyné*, a *Próteus* és Az *évszak műtárgya* oldalak megjelenítése egységes. Az a grafikai megoldás, hogy a főoldal neve és a menüpont neve nem kattintható képként szerepel a bal oldali fejlécben, itt minden esetben megtévesztő. Az *Éós* és az adatbázisok oldala – a *Hyperiónt* és az *Antiquitas Hungaricát*

kivéve – különböző. Az *Éós* aloldala áttekinthető, könnyen kezelhető. Ez nevezhető a leginkább letisztult felületnek, amely alpontjaiban is egységes marad. Mivel a közönséggel való kapcsolattartás a célja, ezért itt is van erre a legnagyobb szükség.

- Az adatbázisok kezdőoldala a *Múzeum/Gyűjtemények/Antik gyűjtemény* aloldaláról, az *Adatbázisok* menüpont alól, vagy a gyűjtemény honlapjáról elérhető. Főoldalukon rövid ismertető olvasható az adatbázisok céljáról.
- Az *Antiquitas Hungarica* adatbázis nyitóoldalán *Search* (keresés), *Database* (adatbázis), *Collections* (gyűjtemények) és *Sources* (források) menüpontok választhatók (6. ábra). A keresés egy összetett keresőurlapot takar; a *Database* mögött, kicsit félreérthető módon, az adatbázisban lévő 667 műtárgy megnevezések szerinti betűrendes, fixen 15 tételként tagolt listájában böngészhetünk – először a tárgyak nézőképe mellett a megnevezéseket látva. A *Collections* mögött három gyűjtemény és a hozzájuk kapcsolható források tekinthetők meg, a *Sources* menüpont pedig ugyanezeket a forrásokat tartalmazza betűrendben.

6. ábra Az Antiquitas Hungarica főoldala

- A *Hyperión* főoldalán négy menüpontot találunk. Külön eljuthatunk az egyszerű és az összetett kereséshez. A *Szilágyi J. Gy., Antik Gyűjtemény* feliratú menüpont első látásra nem árulja el a tartalmát, pedig mögötte Szilágyi János György vezetője olvasható az állandó kiállításához. Itt az öt terem szövegét egyenként olvashatjuk, és elérhetjük az említett tárgyak adatlapjait közvetlenül az adatbázisból. A negyedik menüpont mögött pedig (kiállítás a kiállításban) az „Erős – Dionysos – Thanatos” című virtuális tárlatot találjuk, Szilágyi János György bevezetőjével, külön keresővel, 114 műtárgy listájával. Ez az egyetlen keresőfunkcióval ellátott oldal, ahol a stabil oldalsó menü segítségével legalább az oldal kezdőlapjára visszajuthatunk. (Más kérdés, hogy ezt a funkciót a *Hyperión*ba szervesen beépítve alkalmasabb lett volna kialakítani.) Több ilyen virtuális – tematikus, vagy valamilyen szempontból egyedi bejárású utat adó – alegységet is létre lehetne hozni a későbbiekben, mint ahogy a *Pegasos Tour* menüpontja is talán hasonló célból készülhetett.

Kereső funkciók, találatok

Antiquitas Hungarica

- Az adatbázishoz böngészési és keresési lehetőséget kínálnak. Böngészésre a *Database* menüpont alatt, összetett keresésre a *Search* alatt van módunk. Az űrlapon szabadszavasan kereshetünk a tárgyak megnevezéseiben, leírásaiban, datálásában, vagy azonosító számaiban. Hogy ez utóbbit hogyan, mi alapján képezik, és mire vonatkozik pontosan – az eredeti tárgyra, vagy a digitális képre az adatbázisban? – azt nem sikerült kideríteni. Az *ID Number* feliratú adatmező csak a képek rövid megjelenési formájában, a találati listában látszik, az egyes részletes űrlapokon már nem. Ugyanilyen gond, hogy a keletkezési idő adatmező formátumát nem tüntették fel, így nem lehet tudni, milyen szintaxissal adhatunk meg érvényes keresési feltételt. Listából választható a lelőhely, az anyag és a technika adatmező, továbbá a gyűjtemény és az előző gyűjtemény, vagy a konkordancia mező. A *Concordance* keresőmező listájában mindössze négy elemet találunk és egy üres sort, amely hibüzenetet sem ad. Félreértésre adhat okot, hogy a *collection* kifejezés mást takar menüpontként és mást a keresőúrlapon. Menüpontként három olyan gyűjteményt találunk, amely csak a korábbi gyűjteményre történő keresési listában szerepel, míg az azonos nevű keresőmezőben négy másik gyűjteményt látunk felsorolva – felté-

hetőleg az adott műtárgyak jelenlegi őrzési helyét takarja ez a mező. Ráadásul a gyűjteménylistában maga az Antik Gyűjtemény csak rövidítéssel 'MFA, CCA' szerepel, amelynek jelentését sokáig találgathatja egy tapasztalatlan felhasználó. Rejtély, hogy az előző gyűjtemények kiválasztását felkínáló listában hogyan szerepelhet olyan tétel, amelyhez nem kapcsolódik egyetlen rekord sem.

- Ha elvégzünk egy keresést, a tíz tételenként tagolt találati lista a keresőúrlap mellett jelenik meg. Külalakja nem változtatható. A nézőképek mellett a tárgyak megnevezései és azonosító számai láthatók. Egy-egy találatra kattintva a műtárgyat ábrázoló képet nagyítva is láthatjuk. Bizonyos műtárgyakhoz több kép is tartozik, ahol a részletek külön megtekinthetők. Sokszor az utolsó helyen szerepel csak a tárgyat egészben mutató kép, bár elsőként logikusabb volna azt megjeleníteni. A tárgyak adatlapjain a keresőmezők kínálta adatok mellett méreteket és szakirodalmi adatokat is találunk, ha publikáltak már a tárgyról. Emellett a kapcsolódó digitalizált források is megtekinthetők. A forrás megnevezését itt csak rövidített formában láthatjuk: erre kattintva először a *Sources* oldalról is elérhető bibliográfiai adatokhoz jutunk, majd egy újabb linket követve maga a digitalizált forrás is elérhető.
- Mindezeket, és a találatok leírásainak jelöletlen többnyelvűségét figyelembe véve a felhasználó úgy érezheti, hogy egy még nem kész, fejlesztés alatt álló szolgáltatást talált. Erre azonban semmi nem utal sem a múzeum honlapján, sem a gyűjtemény vagy az adatbázis leírásában.

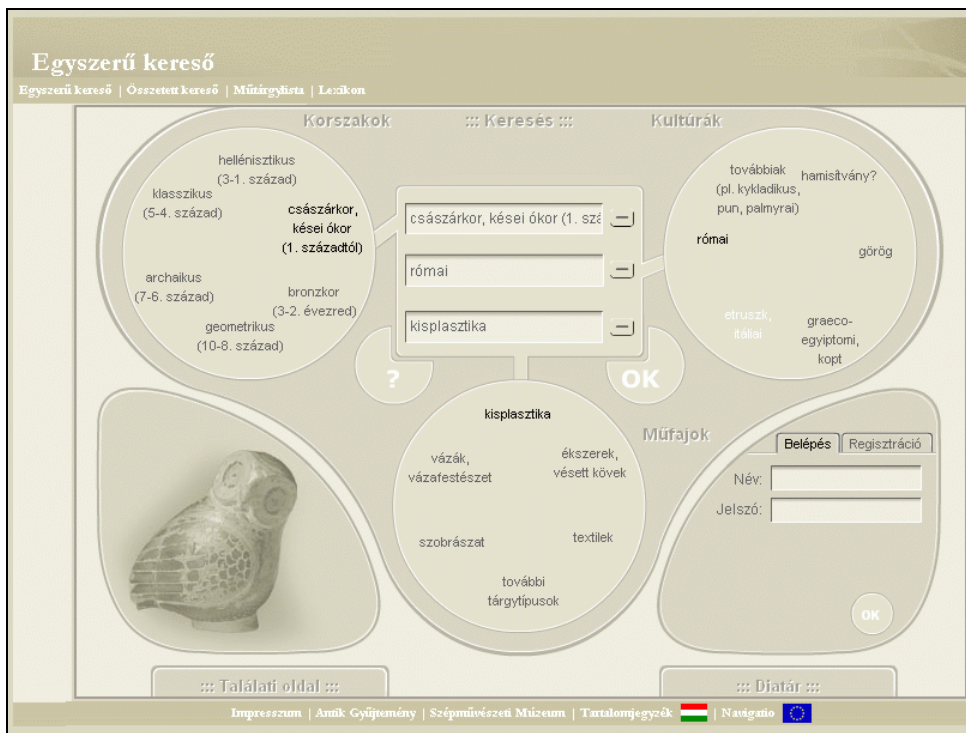
Hyperión

- Az adatbázis két keresési lehetőséget kínál fel a főoldalán. Bármelyik menüpontot választjuk, egy egészen más, az *Antiquitas Hungarica* felületével grafikailag megegyező felületre jutunk. Ezen az oldalakon az oldalsó menüsor helyett felső menüből navigálhatunk, azonban a *Hyperión*-nál az adatbázis nevét itt már sehol nem látjuk. Megjelenik viszont két újabb lehetőség: a *Műtárgylistá* segítségével az adatbázis tárgyainak betűrendes listájában böngészhetünk, a *Lexikon* pedig a szócikkekhez enged hozzáférést (szintén betűrendben), amelyek a tárgyi adatlapokhoz kapcsolódnak.
- Az egyszerű kereső felülete teljesen eltér a *Hyperión* többi oldalától (7. ábra). Az oldal közepén kisebb keretben egy flash-alapú felületen kezelhető ez a kereső. A lap alján található fülecskék segítségével navigálhatunk. A keresési feltételeket három forgótárcsa használatával de-

finiálhatjuk. Három kategórián belül (Korszakok, Kultúrák, Műfajok) hat-hat megadott szempont közül választva állíthatjuk össze a leválogatás feltételeit, melyek alapján csoportokat szeretnénk létrehozni. Ez a keresési mód nemcsak látványos, de jó lehetőség a tartalomban való elmélyedésre olyanok számára is, akik csak ismerkednek az Antik Gyűjteménnyel. A nagyobb korszakok, kultúrák és műfajok meghatározásával több mint kétszáz különböző csoport vizsgálható. A három kategória nem kötelezően választható, a mezők melletti jelet használva üresen is hagyhatjuk bármelyik feltételt. Az alapvető csoportképző szempontok a tárgyak közötti egyezésekre, sajátosságokra is felhívhatják a figyelmet. Ha például egy korszak vagy terület tárgyaira jellemző díszítési technikákra, vagy ábrázolási módokra vagyunk kíváncsiak, a legjobb helyen járunk. A szempontok kiválasztása után a kapcsolódó tárgyak együttes vizsgálatát máris megkezdhetjük.

- A találati listákban a nézőképek mellett a megnevezést olvashatjuk. Regisztrált felhasználóként már ebből a listából kiválaszthatunk képeket, amelyeket saját diatárunkba helyezhetünk. Sajnos ez a diatár a kilépést követően nem őrződik meg a nevünk alatt.
- A listából egy tárgy nevére vagy képére kattintva juthatunk el az adatlapjáiig. A tárgyakról szereplő

kép mellett ekkor először egy általános leírást olvashatunk: mi ez, hol és miből készült, hol található, milyen a mérete, állapota, mely gyűjteményhez tartozott korábban, mi a leltári száma, milyen publikációk kapcsolódnak hozzá. A tájékoztató szerint az összes ismert adatot megjeleníti ez a leírás. Sajnos az adatlapok a keresés feltételeként megadott szempontokat már nem tartalmazzák, így a datálás adata például hiányzik. A részletes leírásra egy kis fül segítségével válthatunk. Itt szöveges magyarázatot olvashatunk a tárgyról. Ebben a szövegben gyakran szerepelnek olyan kifejezések, amelyek egy hétköznapi látogató számára magyarázatra szorulnak, de ha készült már hozzájuk szócikk, akkor ezek linkként funkcionálnak és a lexikon megfelelő helyére visznek, egy új ablakban megjelenve. A harmadik fülön egy könyvikon jelzi, hogy a tárgy szakirodalmi vonatkozásait itt találhatjuk. Elvileg a kapcsolódó lexikonszócikkre és tanulmányokra mutató linkek felsorolása ez. Úgy tűnik – bár logikus volna –, hogy a leírásból elérhető szócikkek mégsem mindig kerülnek fel a lapra. A kapcsolódó tanulmányoknál pedig a kiállítási vezető megfelelő oldalaira kellene ugranunk, de a hivatkozást valamiért két részre bontva töltötték be, így nem jutunk el a szövegekig.

7. ábra Egyszerű kereső a Hyperionban

- Problémát jelenthet ezen a felületen, hogy a kereső, a találati lista, és az adatlapok már-már zavaróan kis méretben jelennek meg, és átméretezésükre nincs mód. Hasznos lenne továbbá, ha egyszerre több adatlapot is megnyithatnánk, így az egy korra, kultúrára jellemző jegyek valóban összevethetők lennének.
- Az összetett kereső felülete nagyon hasonlít az Antiquitas Hungarica keresőjére (8. ábra). Szabad szavas keresésre csak a tárgyak megnevezéseiben vagy a tárgyleírásokban van módunk. Emellett listából választhatjuk ki a tárgyak készítésének vagy megtalálásának helyét, a készítőjét, feliratát, anyagát, vagy a korábbi gyűjteményt, amelybe tartozott. Lehetőségünk van leltári szám szerint is keresni, illetve szűkíthetünk időintervallum megadásával. Van két további keresőmező, amely listát kínál fel: a *Mit ábrázol?* és a *Mi látható a képen?* felirattal rendelkezők. Ezeknél azonban vagy nincs a lista helyére semmi betöltve, vagy mindössze két elemet tartalmaz. Úgy tűnik, mintha ezek a listák nem frissültek volna együtt az adatbázissal.
- Az összetett keresés eredményeként kapott találati lista a keresőúrlap mellett jelenik meg, 10 tételként tagolva és a nézőképek mellett a tárgyak neveit feltüntetve. A tétel nevére vagy a képre kattintva jutunk el a tárgy adatlapjához. Az adatlap megjelenítése megegyezik a *Műtárgylis-*

tán és a *Lexikonon* keresztül elérhető adatlapokkal. A keresőmezőknek megfelelő adatok alatt jelenik meg a részletes leírás, jobbra a tárgy képe vagy képei, alatta pedig a kapcsolódó lexikonbejegyzések vagy tanulmányok, illetve a vezető megfelelő fejezete (9. ábra).

Erós – Dionysos – Thanatos

- A tárlatnak saját keresője van. A *Hyperión*ban található tárgyak, tárgyleírások és szócikkek e virtuális tárlatra szűkített tételei között kereshetünk itt. Végezhetünk szabadszavas keresést csak a tárgyakban vagy a szócikkekben, vagy mindkettőben egyszerre, továbbá találatainkat listák alapján leválogathatjuk származás, anyag, leltári hely vagy gyűjtemény szerint. Emellett időintervallumot is megadhatunk egy szabadszavas mezőben. A dátumadatok bevitelét ez esetben külön kis sűgó segíti, amely a keresőmező mellől felugró ablakban megnyitható. A keresőúrlap alatt betűrend alapján az ide tartozó szócikkeket is megjeleníthetjük. Ezekben belül bizonyos kifejezéseken keresztül az összefüggő szócikkek között is lépegethetünk. A kapcsolatok olyan szócikkeket is megmutatnak, amelyek viszont nem érhetők el ebből a betűrendes listából. A Kratérokról szóló szócikk például kereséssel megtalálható, de a lista a *K* betű alatt nem tartalmazza.

8. ábra A Hyperión összetett keresője egy találati listával

Adatlap	
Egyeztető kereső Összetett kereső Műnarykora Lezár	
Mi ez?	Feketealakos amphora (Bucci-festő)
Hol készült?	Athén
Mikor készült?	Kr.e. 540 körül
Ki készítette?	Bucci-festő
Mi van ráírva?	OS
Miből készült?	égetett agyag
Hol található?	Szépművészeti Múzeum, Antik Gyűjtemény
Méret:	m: 40,8 cm
Állapot:	Ragasztott, kisebb kiegészítésekkel. Az edényalj lyukas.
Leltári szám:	51.24
Irodalomjegyzék:	Szilágyi J. Gy., <i>Ancient Art</i> , Budapest 2003, 38. oldal ("Bucci Painter")
Korábbi gyűjtemények:	gróf Apponyi György gyűjteménye

1 2

Has-amphora echinus alakú talp, lefelé csúcsosodó tojásdad test, kiszélesedő száperem, rúd-fülek. Alul körben sugámsor, a váza két oldalán egy-egy kép.

Az egyik gyalogosok párviadalt ábrázolja, mellettük köpenyes, botot tartó néző. Mindkét harcos hosszú hajú - ilyennek ábrázolta **Homérosz** a **trójai háború** hőseit. Mindketten forgós sisakot, testüköz simuló mell- és lábvértet viselnek, kezükben dárdát és pajzsot tartanak, oldalukon kard. A jelenet olyan párviadalt ábrázol, amelyben egy idősebb (a szakállas alak) **hérosz** megfutamtja fiatalabb ellenfelét, megnevezésükre azonban nem kínálkozik biztos támpont.

A másik képen harcba induló harcos búcsúzik. Köpenybe öltözött ifjú, jobbában hosszú lándza, oldalán kard, baljával búcsút int a kép szélén álló köpenyes alaknak. Közöttük folszerszámozatlan ló, mögötte a harcos kísérete.

A váza mesterét Bucci-festőnek nevezték el (**attribúció**) Donato Bucci műkereskedőről, Stendhal barátjáról.

Kapcsolódó tanulmányok:

- **Szilágyi János György: Antik Gyűjtemény. Vezető az Antik Gyűjtemény állandó kiállításához Első terem - 9.**

Impresszum | Antik Gyűjtemény | Szépművészeti Múzeum | Tartalomjegyzék

9. ábra Egy adatlap a Hyperiónból

- Mindhárom adatbázis esetében a képekre kattintva egy képeslapküldő szolgáltatáshoz jutunk. Itt a címzettet és feladót megadva üzenetet írhatnánk és képeslapot küldhetnénk, a szolgáltatás azonban csak látszólag működik. A „Képeslapot elküldtük...” üzenet ugyan megérkezik, de valójában nem történik semmi. A képeslapküldő ablakban újból a képre kattintva megjeleníthetők a tárgyak képei még nagyobb méretben is. Erre a funkcióra viszont semmi nem utal a tárgyak adatlapjain.
- A keresőúrlapokon az alapértelmezett kapcsolat az egyes keresőmezők esetében mindig ES. A szabadszavas kereséseknél szavakon belüli csonkolásra nincs lehetőség, és pontos kifejezésre sem tudunk keresni. Helyettesítő karakterek nem használhatók. Ékezetek nélküli keresésre sincs mód, ami az ókori nevek eltérő helyesírása miatt problémát okozhat. Bizonyos keresőkifejezésekre azonban ékezetek nélkül is van találat, sőt olyan tételeket is találatként kapunk, amelyekben hiába keressük az általunk bevitt kifejezést. Ha beírjuk például a *pecsetlo* szót a Hyperión összetett keresőjében a *Milyen tárgyat keresek?* mezőbe, a *Reliefdíszes edény pozitív bélyegzője* találatot kapjuk, amelynek adatlapján a keresett karaktorsor se ékezettel, se ékezetek nélkül nem szerepel. Hasonló meglepetés érhet minket, ha például *Aphrodité* nevére keresünk. Ékezettel 15 tételes a találati lista, ékezet nélkül 5 tételből áll, amelyből kettő nem tartalmazza a kifejezést, csak *Venus* nevét, de ha *Venusra* is

rákeresünk, a találati listánkban már 4 *Venus*-szobor és egy *Aphrodité* szerepel, amelyben szintén nincs nyoma a *Venus* karaktorsorozatnak. Ezek alapján arra a következtetésre juthatunk, hogy vagy rosszul indexelt az állomány, vagy olyan adatokban is keres a program, amelyeket nem látunk.

- A Szépművészeti Múzeum portálján a vizsgált módokon kívül másként is eljuthatunk az Antik Gyűjtemény egy-egy tárgyához. Harminc válogatott műtárgy adatlapját érhetjük el a www.szepmuveszeti.hu/web/ weblap oldalsó menüjében szereplő *Keresés a gyűjteményben* nevű funkcióval. Feltehetőleg ugyanennek a harminc műtárgynak kellene megjelennie az Antik Gyűjtemény aloldalán a *Böngészés* lehetőségénél is. Sajnos ez az almenüpont és a gyűjteményi oldalra kitett rovat mögötti link is csak egy üres lapra visz.

Tartalom, minőség

- Az **Antik Gyűjtemény** honlapját végignézve megállapíthatjuk, hogy nem minden rovatban frissülnek a tartalmak. A *Próteus Új leletek* kategóriája alatt mindössze egy 2004-es hírt olvashatunk, a 2010-ben a csehországi Zlúdice közelében feltárt ókori leleteknek például nyoma sincs. Ráadásul a linkek között is találunk nem egy, mára halott elérési utat. A *Mnémosyné* sajtóarchívuma is évek óta változatlanul látszik. Szintén csak *Az évszak műtárgya* és az *Eós* rovatai tűnnek naprakésznek.

- Az *Antiquitas Hungarica* adatbázis bővüléséről nem találunk információt. Ennek az adatbázisnak legnagyobb értékét a digitalizált források jelentik: 44 forrás, gyűjteményekről készült rajzok, fotók, jegyzékek, katalógusok a 19. és a 20. századból, melyek értékes információkkal szolgálnak a műtárgyakról. Hasznos kiegészítés volna, ha a gyűjteményekről is olvashatnánk pár sort ezeken az oldalakon. A források PDF formátumban hozzáférhetők, a tárgyak adatlapjairól, illetve a *Sources* menüpontból. Sajnos a digitalizálás színvonala nem egységes. Van, ami kétrétegű, kereshető PDF, mások viszont csak homályosan olvasható, egyrétegű, képi PDF-ként tekinthetők meg. Így, ha egy konkrét tárgyra vonatkozó adatra vagyunk kíváncsiak, előfordulhat, hogy 20 oldalt is át kell futnunk, hogy megtaláljuk a számunkra releváns információt.
- A *Hyperión* esetében a leírás alapján azt gondolhatjuk, hogy elsősorban az állandó kiállításon megjelenő műtárgyak jelentik a tartalmat. 2005-ben az adatbázis még 460 tárgyat tartalmazott, mára a keresések alapján úgy tűnik, hogy 1123 tárgy szerepel 249 szócikkkel, bár a műtárgylistában 1158 tételt találunk. Feltételezhetjük, hogy a tartalom az Antik Gyűjtemény nem kiállított, vagy időszaki kiállítások alkalmával digitalizált darabjaival is bővült. Így kerülhettek például nagy számmal az időszaki kopt kiállításhoz tartozó műtárgyak és szócikkek az adatbázisba.
- Általában véve a szövegek és az adattartalom színvonala kielégítő. A tárgyleírások tudományos igényességgel készültek, különösen a lexikon-szócikkek magas színvonala figyelemre méltó. Sok olyan kifejezés maradt azonban így is, amely egy ismeretterjesztő jellegű adatbázisban további magyarázatra szorul, különösen, ha a célcsoportnak tartható középiskolai korosztály számára is ajánlani szeretnénk. Ezeknek a kifejezéseknek a magyarázata számos további szócikk elkészítését igényelné és az adatbázis-lexikon további dinamikus bővítését.

Metaadatok, bibliográfiai információk

- Az *Antik Gyűjtemény*hez tartozó adatbázisokban szereplő tárgyleírások az egyes tárgyakról tudható lehető legtöbb ismert információt igyekeznek összefoglalni. Az adatbázisok elsődleges célja az ismeretterjesztés, ezért a leíráshoz használt mezők, bár a műtárgyleírás általános adatait vonultatják fel, nem a szabványos, inkább az érthető megfogalmazás felé tartanak.

Érdemes volna legalább a különböző adatbázisok mezőneveit egységesíteni, és a szakirodalmi adatokat mutató mezők tartalmát szabványosabb formára hozni.

- A különböző típusú adatok strukturáltabb rendezése, például a gyakran előforduló mitológiai alakok külön rendszerben való kezelése, vagy a lexikonszócikkek tematikus hierarchiába való rendezése áttekinthetőbb képet adhatna. A részletes leírásokban jelenleg a szabadszavas keresés segítségével tájékozódhatunk, és bár a szócikkek, kapcsolódási pontok feltárnak valamiféle tematikus szerkezetet a háttérben, az összhatás mégis kicsit zavarosnak tűnik. Egyfajta rendszerező, irányító törekvéssel az érdeklődő látogató is könnyebben mélyedhetne el a tartalom tanulmányozásában. Megoldható lenne ez a böngészési funkciók átalakításával, vagy a leírások elsősorban tematikus kapcsolati hálójának direkttebbé tételével.
- Ahogy az *Antik Gyűjtemény* szolgáltatásainál a látogatóknak szóló részletező tájékoztatás hiányolható, hasonlóképpen a fő- és aloldalak forráskódja sem tartalmaz informatív metaadatokat a keresőgépek számára. Az érdeklődőket azért a Google ide tudja vezetni, mivel a tárgyak adatlapjait leindexeli. A *Hyperión* esetében ezért is jelent nagy problémát a navigáció: mert ha a Google felől érkezik egy felhasználó, az adatlapon nem látja, hogy melyik adatbázis tartalmára sikerült rátalálnia, és mivel a menüsorból is hiányzik a *Hyperión* nyitóoldalára navigáló gomb, legfeljebb az Impresszum mellől tud az Antik Gyűjtemény főoldalára visszajutni.

Beérkezett: 2012. I. 4-én.

